

VITALITATEA SOCIETĂȚII ROMÂNEȘTI ÎN ANUL CENTENARULUI MĂRII UNIRI

Alin Bulumac

Rezumat

Materialul de față este un excurs referitor la situația societății românești în an centenar din punct de vedere demografic. Pentru a demonstra faptul că declinul demografic nu reprezintă un fenomen natural, ci este unul artificial, vom descrie cauzele și efectele fenomenului prin prisma unor teorii și concepte precum ar fi ideea de cetate (Fustel de Coulanges), vitalitate (Nicolae Iorga), națiune și voință socială (Dimitrie Gusti), pe fundalul cărora vom proiecta date demografice legate de: spor natural, avorturi, emigrație, vârsta la nașterea primului copil etc. Obiectivul urmărit este, ca în urma lecturii materialului, cititorul să cunoască faptul că societatea românească prezintă urmele unei societăți abandonate de către elitele sale și modul în care această stare se adâncește cu fiecare zi.

Cuvinte-cheie: vitalitate, declin demografic, voință socială, națiune, cetate.

Abstract

The paper aims to offer the reader a short and a clear radiography of the Romanian society from a demographic point of view. In order to demonstrate that the demographic decline of the Romanian society is not a natural phenomenon but an artificial one, one will describe the causes and effects of the phenomenon through theories and concepts such as the idea of citadel (Fustel de Coulanges), vitality (Nicolae Iorga), nation and social will (Dimitrie Gusti). Also, in the background one will rely upon certain elements of demography (rates of natural increase, abortion, emigration, the age at birth of the first child etc.). The main objective of the material is to make the reader understand that the Romanian society has the symptoms of an abandoned society by its own elites, a situation that is worsening day by day.

Keywords: vitality, demographic decline, social will, nation, citadel.

„În Romania se fac aproape 400 de avorturi zilnic, iar 47% dintre românce nu merg cu anii la controlul ginecologic!”¹.

¹ Diana Suci, „În Romania se fac aproape 400 de avorturi zilnic, iar 47% dintre românce nu merg cu anii la controlul ginecologic!”, 2012, articol disponibil la adresa de internet: www.csid.ro/health/sanatate/in-romania-se-fac-aproape-400-de-avorturi-zilnic-iar-47-dintre-romance-nu-merg-cu-anii-la-controlul-ginecologic-9541444.

Introducere

Centenarul Marii Uniri reprezintă un moment prielnic în care se poate reflecta asupra tendințelor dezvoltării societății românești, a traiectoriei modernizării sale, pentru a prevedea cumva ce se va întâmpla pe termen mediu și lung. Astfel, prezentul material își propune să analizeze principalele coordonate ale parcursului demografic al României începând cu perioada interbelică, continuând cu cea comunistă și cea postdecembristă, prin raportare la conceptul lui Nicolae Iorga de „vitalitate” și prin elemente de istorie socială (a Antichității). Astfel, punând laolaltă toate procesele identificate (spor natural, avorturi, emigrație, vârsta la nașterea primului copil etc.), putem să ne facem o idee cu privire la felul în care societatea românească reușește să facă față provocării demografice. Considerăm că tipul de răspuns, analizat prin prisma conceptului *vitalității*, poate oferi o imagine fidelă a realității sociale curente și viitoare.

Declinul demografic în care se regăsește România și care îi amenință viitorul (în 2050, România scăzând la 16,7² milioane) reprezintă un fapt concret, demonstrat și recunoscut cu îngrijorare de către Organizația Națiunilor Unite. Fenomenul poate fi operaționalizat prin câteva paliere de analiză, atât la nivel individual, cât și instituțional. Astfel, vom arăta că prin abandonul politicilor demografice de către elite se ajunge la originea scăderii dramatice a vitalității societății românești, pe dimensiunea ei demografică. Vom opera, deci, cu noțiunea de *vitalitate* a lui Nicolae Iorga, punând accent pe manifestările ei populaționale.

Climatul socio-economic neprielnic generează în rândul populației fenomenul de masă pe care îl numim *emigrația ca salvare*, care, însă, are puternice efecte asupra individului, între care amintim amânarea întemeierii unei familii, scăderea numărului de copii dintr-o familie etc. Paralizia politicilor pro-demografice și reacțiile populației prin emigrația-ca-salvare, plus scăderea natalității, generează *dezastrul demografic al României*. Iar România se află, în prezent, în plin dezastru demografic.

Cetatea în Antichitate

Din punctul de vedere al lui Fustel de Coulanges, orice lucru, indiferent că aparține sferei materiale sau spirituale, ia naștere având la bază un principiu. În acest sens, „cetatea” ia naștere în momentul în care cei ce o compun au stabilit setul de norme ce va ghida cetatea pe viitor, „cetatea” luând naștere în mod concret într-un moment ulterior. Aceste norme care ghidează, reglementează și ordonează viața cetății pot fi înțelese astăzi prin conceptul de paradigmă dominantă sau model de gândire³ care suferă schimbări de la epocă la epocă.

² Alianța Familiilor din România, „Catastrofa demografică a României. România cu 10 milioane de oameni”, articol disponibil la adresa de internet: www.culturavietii.ro/2015/09/04/catastrofa-demografica-a-romaniei-romania-cu-10-milioane-de-oameni/.

³ Ion Ungureanu, *Paradigme ale cunoașterii societății*, București, Editura Humanitas, 1990, p. 27.

Este de la sine înțeles că există mai multe tipuri de cetăți, după tipurile de ordine în raport cu care sunt structurate, după paradigma dominantă. De pildă, în Antichitate, în cazul arienilor, vorbitori ai limbii sanscrite, care au plecat din zona Afganistanului (de astăzi) și s-au așezat în zona văii Indului (N-V Indiei de astăzi), Fustel de Coulanges afirmă faptul că exista un cult foarte puternic privind cinstirea și respectarea strămoșilor. Datoria de a nu le lăsa amintirea risipită în negura timpului era transmisă pe linie masculină, această misiune fiind lăsată primului fiu. Tatăl avea o grijă deosebită în a-l învăța pe primul băiat toate ritualurile strămoșilor deoarece, așa cum el a fost învățat și a avut grijă toată viața lui de înaintași, și fiul său va trebui să multiplice cetatea prin riturile străvechi.

Vom observa imediat că, la Coulanges, vitalitatea demografică este dependentă de *cultură*, de paradigma care structurează cetatea. Astfel, copiii nu sunt doar ai familiei, căci ei *deja* aparțin unei întregi linii strămoșești chiar mai înainte de a se naște. Familia și copiii ei reprezintă, din acest punct de vedere, *actualizarea tradiției* cu fiecare bărbat și femeie care se căsătorește. Fustel de Coulanges arăta că, în Antichitate:

„Primul copil, spuneau vechii arieni, a fost zămislit pentru îndeplinirea datoriei față de străbuni, ceilalți s-au născut din iubire”⁴.

Iată o idee ce, odinioară, a fost piatră de temelie pentru cea mai îndelungată ordine socio-culturală. Cinstirea tradiției și nu demolarea acesteia pare a fi un bun prescriptor al vitalității demografice. Care este situația în România, din acest punct de vedere? Rămâne să oferim un răspuns până la finalul materialului.

Societate, națiune, stat

Conceptul de societate este foarte cuprinzător și are în subordinea sa o multitudine de agenți și tensiuni care fac posibilă funcționarea acesteia într-un ritm specific și urmând o ordine (materială și spirituală) unanim acceptată de toți cei ce o compun. Elementele esențiale fără de care o societate nu poate exista sunt proprii indivizii ce o compun, însă care sunt elementele care-i țin pe toți laolaltă? La această întrebare materialul încearcă să răspundă folosindu-se de teoriile lui Nicolae Iorga despre *națiune* și *vitalitate*. În viziunea istoricului, orice societate care se dezvoltă armonios, în același timp cu indivizii ce o compun și nu pe seama acestora, ajunge la stadiul de națiune.

„Pentru a se ivi un stat trebuie să existe mai întâi o societate ajunsă la calitatea de națiune. Societatea, națiunea, este cea care creează statul. Cele din rândul doi au istorie, primele au viață.”⁵

Iată că ideea de stat are la bază conceptele de societate și națiune, națiunea reprezentând stadiul cel mai evoluat al societății. În acest sens, este de o importanță considerabilă lămurirea conceptelor, căci lumea ideilor nu este o lume total independentă

⁴ Fustel de Coulanges, *Cetatea Antică*, vol. 1, București, Editura Meridiane, 1984, p. 120.

⁵ Nicolae Iorga, *Spații și hotare naționale. Afirmarea vitalității românești*, Galați, Editura Porto Franco, 1996, p. 15.

de cea a faptelor concrete, iar o lume a ideilor dezordonată înseamnă o realitate haotică. În acest sens, Nicolae Iorga remarcă deosebirea dintre cele două concepte (societate și națiune) pornind de la capacitatea lor de a se face remarcate la nivelul istoriei.

Pentru a deveni un reper semnificativ la nivelul istoriei, atât sieși, cât și pentru celelalte națiuni, o națiune se folosește de totalitatea instrumentelor pe care la are la îndemână pentru a se dezvolta armonios odată cu și pentru indivizii ce o alcătuiesc și care îi oferă energia necesară pentru a face acest lucru. De aceea, sociologul Ion Ungureanu ne avertizează că decuplarea societății de națiune prin individualism generează însingurare și, natural, prăbușirea natalității.

„...scopul pe care îl urmărește fiecare individ prin acumulare este acela de a se plasa pe o treaptă superioară în comparația individului cu ceilalți membri ai unei comunități; această comparație are un singur criteriu (puterea pecuniară) deoarece toate elementele prestigiului pot fi cumpărate; atât timp cât comparația cu ceilalți este defavorabilă individului obișnuit, el va trăi într-o permanentă stare de insatisfacție...”⁶

Astfel, individul devine propriul mecanism de satisfacere a nevoilor, element statistic, consumator într-o societate de consum. Fiecare individ este îndreptățit să tindă către un stil de viață cât mai confortabil, însă „resursele” consumate și, mai ales, timpul consumat pentru obținerea confortului este, practic, irosit din punct de vedere al istoriei. Denumirea conceptuală a „societății de consum”, dincolo de sensul său evident, ne mai arată următorul fapt: pe lângă timpul și efortul depuse pentru a obține respectivul produs, în malaxorul „satisfacerii nevoilor” se consumă însăși substanța insului. Mai concret, individul se pierde prin multitudinea de nevoi induse și devine incapabil de a-și concentra energia și priceperea către un țel comun, benefic sieși prin aceea că este folositor și altora.

„Istoria poporului nostru valorează doar atât cât a fost în trecut și va fi în viitor aportul său la îmbogățirea vredniciei și culturii omenești. Iar această vrednicie și cultură sporesc în ceea ce umila existență a fiecăruia dintre noi se învrednicește să simtă, să gândească și să înfăptuiască mai de preț în efemera sa existență oriunde s-ar afla, orice meserie ar profesa și oricât de mic și de neînsemnat ar fi rolul său pe pământ.”⁷

Pentru a redeveni actori sociali care să conteze în lume, colectivitatea în mod necesar trebuie să exceleze în „ceva”. Acest lucru devine posibil în cazul națiunii în momentul în care indivizii ce o compun înțeleg că există un bine comun, superior celui individual, ce este posibil doar prin conlucrare. Competența aceasta colectivă este reprezentativă pentru o națiune, fiind cea de-a doua mare diferență dintre națiune și societate în sine. Pentru a deveni o națiune, un popor trebuie să dobândească această calitate. În momentul în care masa de indivizi ce compune societatea conlucrează pentru un proiect comun, spunem că asistăm la un fenomen „de voință națională”. La nivel individual, diferențiem, astfel, sociabilități particulare în funcție de maniera în care este folosit timpul, fie pentru confortul propriu, fie pentru un scop comun.

Odată ce poporul ajunge la calitatea de națiune, în interiorul acesteia se manifestă o energie creatoare *către scopuri colective*, denumită de Nicolae Iorga

⁶ Ion Ungureanu, *Paradigme ale cunoașterii societății*, București, Editura Humanitas, 1990, p. 56

⁷ Gheorghe Focșa, *Satul Model*, București, Editura Școala Poporului, 1941, p. 4.

drept „vitalitate”. De remarcat este faptul că această energie dedicată proiectelor colective nu este dependentă neapărat de existența unor elite.

„Deci o vitalitate muncitoare și onestă, simpatcă, a unui popor ajunge de la sine, prin cultură, dar și prin producțiuni industriale, prin activitate de comerț, a se impune.”⁸

Conceptul de vitalitate face referire la abilitatea de coeziune a membrilor unui popor spre un scop-reper, atât în domeniul cultural, cât și din punct de vedere material, mai exact prin industrie și comerț. Este voința comună asumată de fiecare îns, caracterizată de „elasticitate de spirit”⁹. Vitalitatea poate fi considerată drept tensiunea creatoare care se manifestă în mod constant atât de la nivel individual, cât și la nivel colectiv, care pune individul în starea de a face lucruri excepționale și să tindă către perfecțiune.

„Atunci este vitalitatea într-un popor, când și fără conducător și organizație, e în stare să realizeze ceva.”¹⁰

„Vitalitatea, ca să existe, trebuie să îndeplinească două condiții: să fie o vitalitate permanentă în orice împrejurări, și să facă lucruri care să fie la un nivel excepțional.”¹¹

De altfel, Nicolae Iorga menționează faptul că se poate vorbi cu adevărat de vitalitate atunci când aceasta se declanșează de jos în sus, fără să fie „provocată” de către un om cu capacități speciale.

„Vitalitatea adevărată nu e atunci când un om cu însușiri mari... o provoacă, ci când ea izbutește singură, din masa poporului”¹².

Națiunea ca expresie a voinței sociale (D. Gusti)

Conceptul de națiune a fost pe larg definit în cultura română de către Dimitrie Gusti, creator de școală sociologică:

„națiunea este expresia unor manifestări sociale coerente și sistematice, în raport cu un sistem de scopuri”¹³.

Ceea ce trebuie menționat este faptul că, în viziunea gustiană, individul nu poate fi perceput ca o singură entitate, ci doar în raport de unitate socială, a cărei esență este „voința socială”.

„Voința socială constituie elementul primordial, esența unității sociale.”¹⁴

„[În acest sens,] în funcție de tipul de motivație socială și în funcție de tipul acțiunii desfășurate în concordanță cu această motivație, putem determina și stările din spiritualitatea, economia, viața politică și juridică ale unei societăți la un moment dat.”¹⁵

⁸ Nicolae Iorga, *op. cit.*, p. 122.

⁹ *Ibidem*, p. 40.

¹⁰ *Ibidem*, p. 223.

¹¹ *Ibidem*.

¹² *Ibidem*.

¹³ Radu Baltasiu, *Elemente de sociologie*, Craiova, Editura Beladi, 2002, p. 149.

¹⁴ *Ibidem*.

¹⁵ *Ibidem*, p. 59.

Singura unitate socială care își este sieși suficientă, adică nu are nevoie de energii exterioare pentru a exista, este națiunea. În acest fel, se poate concluziona că, în funcție de modul în care energiile și tensiunile unei națiuni sunt dirijate, aceasta poate să parcurgă un trend ascendent, astfel câștigând vizibilitate la nivelul istoriei sau, dimpotrivă, un parcurs descendent ce îi poate pune în pericol propria-i existență.

Capacitatea de actualizare a societății românești

Conceptul gustian de *actualizare* are o utilitate teoretică interesantă, în sensul că poate fi pus în legătură cu teoria vitalității lui Iorga: actualizarea cadrelor și transformarea lor în manifestări reprezintă expresia vitalității unei națiuni. Vom puncta în materialul de față întâlnirea dintre acestea în punctul numit „demografie”, care, din perspectivă sociologică, reprezintă stocul de potențialitate biologică, dar, mai ales, expresia sănătății unui popor de a se reproduce prin intermediul unor proiecte concrete, în cazul de față chiar în ceea ce privește ființa sa.

A determina dacă acțiunile elitelor unei societăți sunt orientate către binele comun reprezintă un lucru care se poate evidenția cu ajutorul datelor statistice.

Pentru interpretarea sensului și intensității acțiunilor elitelor există întotdeauna și un răspuns din partea indivizilor ce compun societatea. În funcție de acest răspuns se poate observa dacă o elită și-a asumat rolul, în sens constructiv, pentru societatea pe care o reprezintă ... sau nu.

Din punctul nostru de vedere, *demografia* poate fi unul dintre indicatorii prin care se poate vedea măsura în care o societate își actualizează sau nu potențialul evolutiv și, indirect, măsura în care elitele își îndeplinesc menirea. Precizăm că noțiunea de actualizare la Dimitrie Gusti se referă la capacitatea unei societăți de a-și transforma cadrele în manifestări. Așa de pildă, referindu-se la reforma socială și, implicit la rolul elitelor, Gusti scrie:

„Adevărata reformă socială se referă și ea la viitor, ca și utopismul revoluționar, dar ea îl concepe nu ca un absolut opus, ci ca un complement al prezentului; și ea urmărește o reformă totală, corespunzătoare totalității și unității sociale, după cum este și ea pătrunsă de cel mai profund idealism; ea este însă pătrunsă în același timp și de un sever realism, știind că adevărata revoluție trebuie cuprinsă în spirite și stări, și nu în cuvinte și formule”¹⁶.

Din acest punct de vedere, starea demografică a României contemporane reprezintă, cât se poate de concret, ruptura dintre prezent și viitorul țării: pur și simplu, România își pierde dramatic capacitatea de a-și transmite potențialul (nu numai de a-l fructifica). Astfel, Anul Centenar este un bun prilej pentru a realiza o radiografie a societății românești din perspectiva demografiei.

¹⁶ Dimitrie Gusti, *Opere*, Vol. III, București, Editura Academiei, 1970, p. 20.

Date demografice¹⁷

Evoluția demografică a României de la recensământul din 1930 este următoarea:

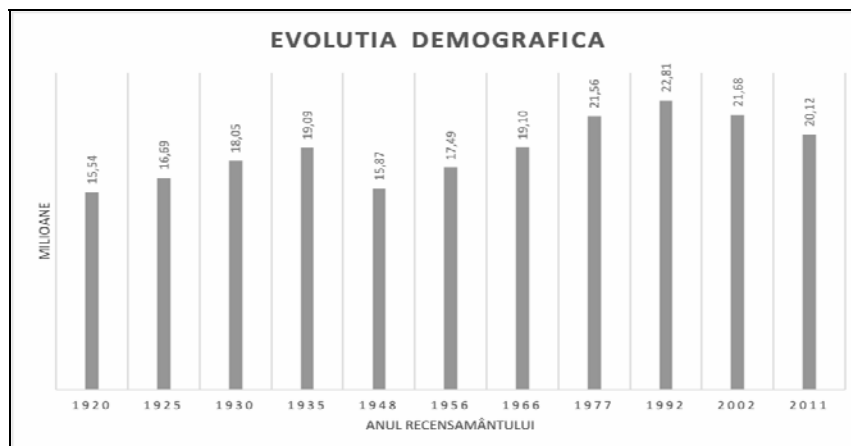

Figura 1. Evoluția demografică a României¹⁸.

Se observă faptul că populația României în perioada interbelică a avut o tendință ascendentă care nu s-a manifestat brusc, creșterea fiind lentă, dar certă. Primul moment de fractură demografică îl reprezintă perioada celui de-al Doilea Război Mondial, în urma căruia populația României a scăzut cu aproximativ 3 milioane (mai exact 3.323.447)¹⁹, dintre care aproximativ 800.000²⁰ de oameni au murit în timpul conflagrației mondiale (civili și militari). Diferența de aproximativ 2.500.000 o reprezintă populația pierdută în urma rapturilor teritoriale, la care se adaugă primele victimele ale instaurării regimului comunist (exilați, deportați etc.). La aceste numere se adaugă, în primii 20 de ani ai regimului comunist în România un număr de aproximativ 2 milioane de victime directe, fără a socoti numărul victimelor în mod indirect (familii, rude, prieteni, colegi etc.)

¹⁷ În tabel numerele au fost rotunjite pentru a evidenția tendința demografică și pentru a ușura citirea graficului; astfel că numărul populației pe ani arată în felul următor: 1920 – 15.541.424, 1925 – 16.687.359, 1930 – 18.052.896, 1935 – 19.087.770, 1948 – 15.872.624, 1956 – 17.489.450, 1966 – 19.103.163, 1977 – 21.559.910, 1992 – 22.810.035, 2002 – 21.680.974, 2011 – 20.121.641.

¹⁸ *Enciclopedia României*, vol. 1 „Statul”, p. 157 (pentru anii 1920, 1925, 1930, 1935).

Institutul Național de Statistică, *Populația la recensămintele din anii 1948, 1956, 1966, 1977, 1992, 2002 și 2011 – județe și categorii de localități*, s.a., s.l. material disponibil la adresa de internet: www.recensamantromania.ro/wp-content/uploads/2013/07/sR_TAB_1.xls

¹⁹ Număr ce reiese din diferența populației din anul 1935 și populației din 1948. Dacă la recensământul din anul 1935 România avea o populație de 19.196.071, în anul 1948 populația României era de 15.872.624.

²⁰ Muzeul Național New Orleans, *Research starters: Worldwide Deaths in World War 2*, s.a., s.l., material disponibil la adresa de internet: www.nationalww2museum.org/students-teachers/student-resources/research-starters/research-starters-worldwide-deaths-world-war.

„În primii douăzeci de ani de comunism au fost arestați pe motive politice, deținuți în închisori și lagăre, deportați sau strămutați peste două milioane de oameni, adică unul din nouă români, 15 % dintre cei arestați murind prin împușcare, tortură sau exterminare în închisori ori lagăre de muncă forțată, adică fiecare al șaselea deținut.”²¹

Prin victime ale regimului comunist înțelegem cei ce au murit în închisori și lagăre de muncă forțată și cei ce au reușit să fugă din țară, al căror număr cu exactitate nu este cunoscut nici până astăzi. Al doilea moment de fractură demografică îl reprezintă eliberarea teoretică a României de sub regimul comunist. Astfel, din 1990, populația României a început să scadă cu aproximativ 100.000 de indivizi pe an.

Un alt lucru important ce reiese din Figura 1 este că, în comunism, evoluția demografică a cunoscut un ritm ascendent ridicat datorat politicii pro-natalitate, fără a egala ritmul natural înregistrat în perioada interbelică. Dacă atunci, în fiecare an consecutiv, populația României creștea cu 236.423 persoane, în medie, în perioada comunistă populația României creștea anual cu aprox. 157.668 de persoane²².

Proiecția demografică

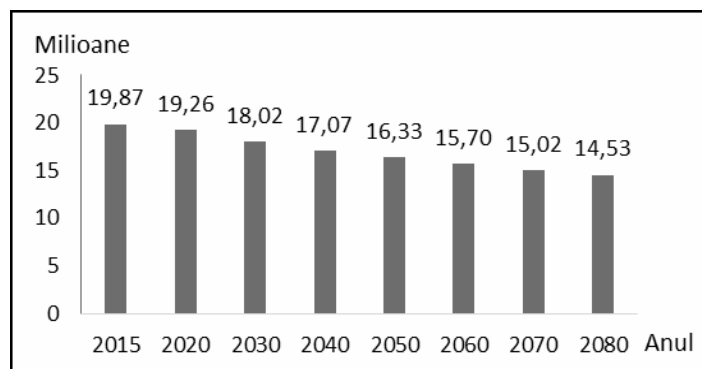

Figura 2. Proгноza demografică a României²³.

²¹ Radu Baltasiu, Ovidiana Bulumac, *Fractured Modernities, Elites, Romania and „Europe”*, București, Editura Universității din București, 2014, pp. 105–106.

²² Pentru perioada interbelică au fost trecute datele de la recensăminte din 5 în 5 ani; pentru perioada comunistă au fost trecute toate datele recensămintelor. Calculul creșterii demografice în cele două perioade analizate s-a realizat astfel:

a) pentru perioada interbelică, s-a calculat excedentul populației în intervalul 1920–1935 și s-a împărțit la numărul anilor (15 ani); Calculul arată în felul următor: $(19.087.770 - 15.541.424) / 15 = 236.423$ (*);

b) pentru perioada comunistă, s-a calculat excedentul populației în intervalul 1948–1992 și s-a împărțit la numărul anilor (44 ani); Calculul arată în felul următor: $(22.810.035 - 15.872.624) / 44 = 157.668$ (*).

(*) Sumele reprezintă media excedentului populației în perioada calculată.

²³ Eurostat, *Population Projections*, material disponibil la adresa de internet: <https://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table&plugin=1&language=en&pcode=tps00002>

Conform Institutului european de statistică (Eurostat), proiecția asupra evoluției demografice a României arată precum în Figura 2. Astfel, dacă se menține ritmul demografic descendent al României, în anul 2080, România va ajunge la o populație ce va număra nu mai mult de 15 milioane.

Enunțăm câteva dintre cauzele imediate ale prăbușirii demografice și rădăcinile lor mai profunde, pe care le vom dezvolta în alt material: politicile deficitare privind fertilitatea, mama și copilul, familia în general; avorturile – percepția publică asupra maternității, fătului, promiscuitatea, sărăcia; emigrația masivă ca urmare a sărăciei cronice, a acutizării decalajelor între regiunile istorice, a scăderii stimei de sine colective etc.

Rata fertilității

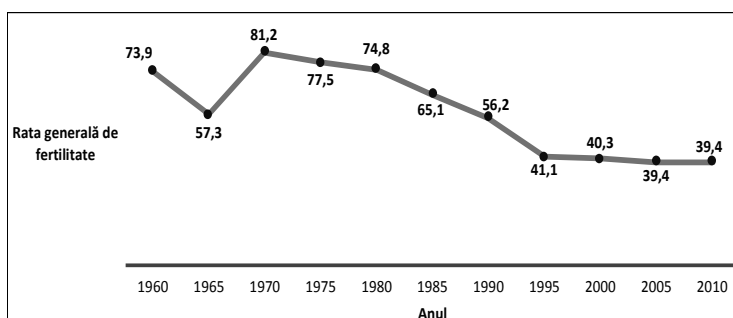

Figura 3. Rata generală de fertilitate²⁴.

Prin conceptul de rată generală a fertilității se înțelege:

„numărul anual de născuți-vii proveniți de la femeile în vârstă de 15–49 ani raportat la 1000 femei de aceeași vârstă”²⁵.

Astfel, graficul prezentat în Figura 3 ne arată că, începând cu anul 1960, rata generală de fertilitate în România este în continuă scădere, cu o ușoară atenuare după anul 2000. De asemenea este de remarcat momentul anului 1970, când rata fertilității a cunoscut un salt semnificativ. Acest moment are o cauză politică: decretul nr. 770 din 1 octombrie 1966²⁶ care prevedea că întreruperile de sarcină pot fi realizate doar în cazuri excepționale, în care viața mamei era cu adevărat pusă în

²⁴ Institutul Național de Statistică, *Evoluția natalității și fertilității în România*, s.a., s.l., material disponibil la adresa de internet: www.insse.ro/cms/files/publicatii/Evoluția%20natalității%20și%20fertilității%20în%20România_n.pdf

²⁵ *Ibidem*.

²⁶ Consiliul de stat al Republicii Socialiste România, *Decret Nr. 770, Buletinul oficial nr. 60 din 1 octombrie 1966*, material disponibil la adresa de internet: <http://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/177>.

pericol de moarte sau în cazurile în care unul dintre părinți suferă de o boală ereditară considerată gravă.

Sporul natural

În completarea ratei fertilității și puternic influențată de aceasta este și sporul natural.

„Sporul natural reprezintă diferența dintre numărul născuților-vii și numărul persoanelor decedate, în perioada de referință.”²⁷

Ne vom folosi de indicatorul „spor natural” pentru a determina dacă rata fertilității este semnificativă, suficient de mare pentru a înlocui persoanele ce mor pe parcursul unui an. În acest sens, sporul natural este raportul dintre cei ce se nasc vii și cei ce mor într-un an.

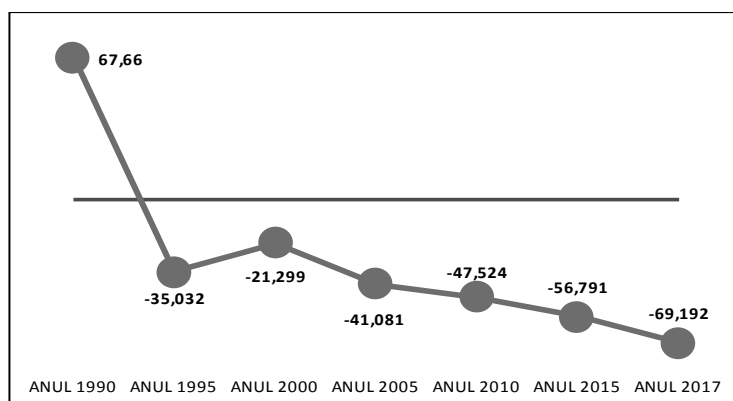

Figura 4. Sporul natural al României exprimat în cifre de ordinul miilor²⁸.

Astfel, prin intermediul sporului natural, se poate observa o prăbușire semnificativă a ratei de înlocuire. Practic, românii rămân fără urmași. Altfel spus, după anul 1990, numărul celor ce mor este mult mai mare față de cel al celor care se nasc.

Dacă după anul 1990 rata de fertilitate a scăzut aproximativ la jumătate, sporul natural a scăzut de două ori, devenind negativ. Este și acesta un capitol prin care ne „integrăm” în tendința generală înregistrată la nivelul UE.

²⁷ Institutul Național de Statistică, *Mișcarea naturală a populației în luna ianuarie 2018*, material disponibil la adresa de internet: www.insse.ro/cms/sites/default/files/com_presa/com_pdf/pop01r18.pdf

²⁸ Institutul Național de Statistică, *Sporul natural al populației pe medii de rezidență, macroregiuni, regiuni de dezvoltare și județe*, material disponibil la adresa de internet: <http://statistici.insse.ro:8077/tempo-online/#/pages/tables/insse-table>

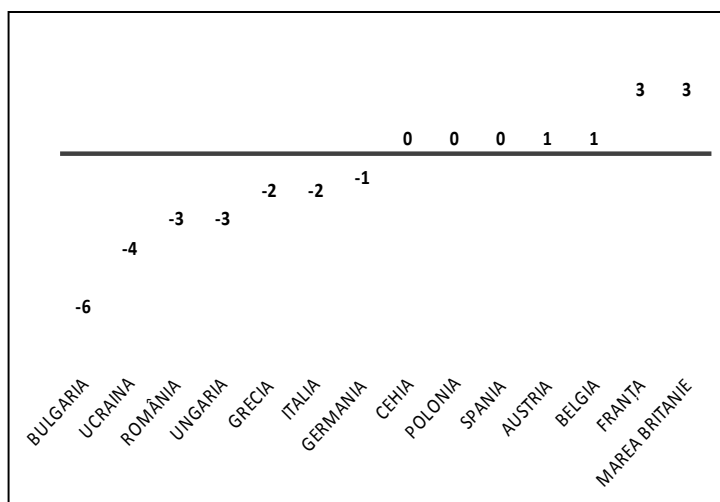

Figura 5. Sporul natural al unor state membre UE în anul 2016 (raportat la 1000 de locuitori)²⁹.

Astfel, prin comparație, se poate observa că sporul negativ înregistrat în România nu este un caz izolat, ci problema mai este întâlnită și la nivelul altor state europene. Sunt guverne care au reacționat mai mult sau mai puțin amplu față de problema demografică prezentă în țările lor. Dacă Germania a optat pentru politica porților deschise în cazul imigranților, Ungaria a adoptat o politică pro-natalitate foarte activă.

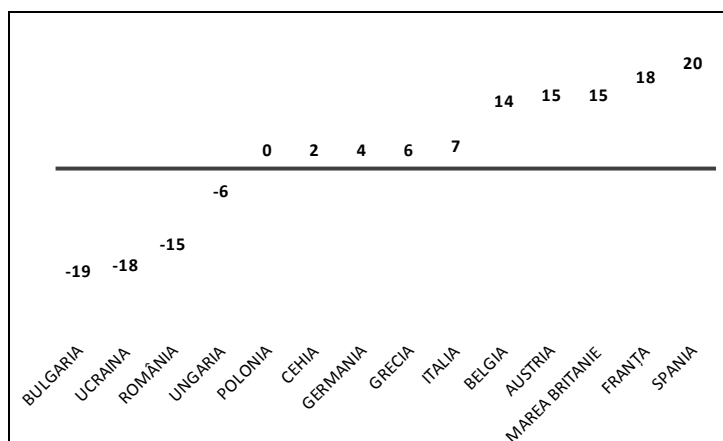

Figura 6. Creșterea populației exprimată în procente (1990–2017)³⁰.

²⁹ International Institute for Applied Systems Analysis, *European Demographic Data Sheet 2018*, material disponibil la adresa de internet: [www.iiasa.ac.at/web/home/research/research Programs/WorldPopulation/PublicationsMediaCoverage/ModelsData/eds2018_poster.pdf](http://www.iiasa.ac.at/web/home/research/research%20Programs/WorldPopulation/PublicationsMediaCoverage/ModelsData/eds2018_poster.pdf)

³⁰ *Ibidem*.

Chiar dacă la nivel european, în anul 2016, sporul natural înregistrat a fost negativ la nivelul mai multor țări, imaginea de ansamblu a evoluției demografice comparate a țărilor ne prezintă o situație diferită. Se observă că cele mai afectate state de scăderea demografică sunt cele din fostul bloc comunist.

Problema migrației

A doua componentă a catastrofei demografice în România este emigrația masivă a forței de muncă. Din păcate, la 100 de ani de la Marea Unire, românii sunt poporul cu cea mai mare rată de părăsire a propriei țări din Europa. Conform unui raport ONU³¹, la nivelul anului 2015, cifrele oficiale au înregistrat un număr de cel puțin 3,4 mil. persoane care au părăsit țara în ultimii ani din motive economice, ceea ce benign se numește „emigrația forței de muncă”.

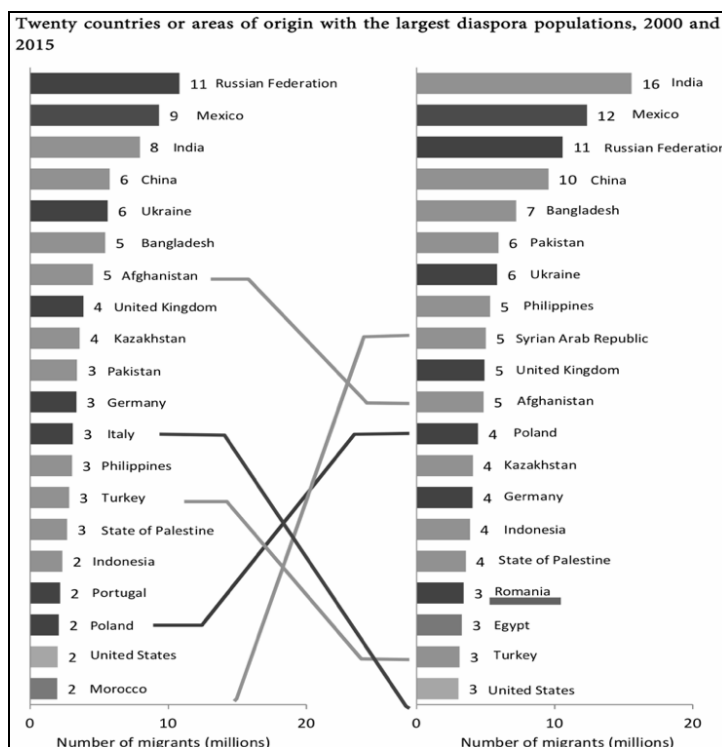

Figura 7. Clasamentul migrației la nivel mondial (Conform ONU)³².

³¹ United Nations, *International Migration Report 2015*, material disponibil la adresa de internet: www.un.org/en/development/desa/population/migration/publications/migrationreport/docs/MigrationReport2015_Highlights.pdf

³² *Ibidem*.

La o analiză mai atentă a clasamentului, se poate observa că lucrurile sunt chiar mai grave. Ceea ce analiza ONU nu arată este raportul dintre numărul de emigranți și populație, căci, în funcție de acest raport, imaginea de ansamblu se modifică considerabil. Astfel, dacă în clasamentul inițial, cel realizat de ONU, România ocupă poziția nr. 17 raportat la dimensiunea emigrației, într-un clasament realizat ulterior se indică faptul că România ocupă poziția nr. 2 în rândul statelor cu cel mai mare număr de persoane *nevoite* să își părăsească țara, după Siria, țară aflată în război civil de aproape 10 ani.

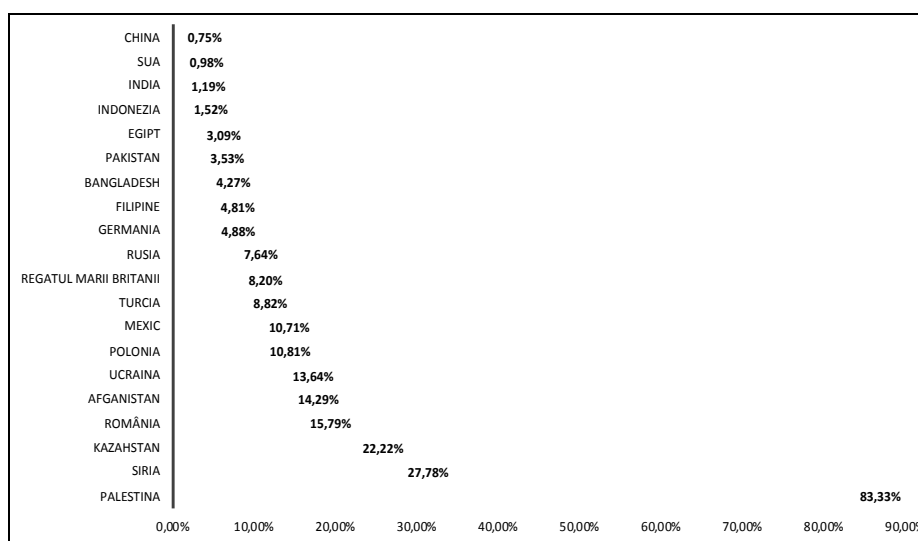

Figura 8. Clasament emigrație raportat la populația țării de origine a emigranților³³.

Conform graficului de mai sus, la nivelul anului 2015, România apare ca fiind statul cu cel mai mare exod al populației de pe întreg continentul european, fiind depășită doar de Palestina și Siria, țări aflate la acel moment în stare de război, urmate de Kazahstan.

Catastrofa demografică a României arată că populația are comportament identic cu acela din vremurile de război: se refugiază în masă. Componenta migrației arată că *vitalitatea națională*, ca rezultată a unor eforturi individuale către un scop comun, este serios periclitată. Vitalitatea, care este măsurabilă, cum am văzut, prin „lucruri excepționale” chiar și fără „conducător și organizație”, este periclitată prin atomizarea comportamentului social: aproape jumătate din forța de muncă „fuge” din calea stării de lucruri din țară.

³³ La o populație a României de aproximativ 19 milioane de locuitori, 3 milioane de emigranți români reprezintă aproximativ 15% din totalul populației (conform datelor oficiale).

Cine pleacă?

Conform breviarului³⁴ statistic realizat de Institutul de Statistică în anul 2018, cea mai afectată categorie a populației este cea cu vârsta între 18–40 de ani, într-un număr tot mai mare de la an la an. Această categorie reprezintă, concret, componenta demografică cea mai dinamică, componenta esențială a vitalității poporului român: cea mai importantă parte a forței de muncă, cu cea mai mare putere reproductivă economică și biologică. Practic, chintesența acestui popor părăsește zilnic țara cu uluitoarea cadență de 9 oameni pe oră, ceea ce, la un calcul sumar, înseamnă pierderi directe de 500 milioane de euro pe an³⁵.

	Cetățeni români care și-au stabilit domiciliul în străinătate		
	2014	2015	2016
Total	11251	15235	22807
Pe sexe			
Masculin	4776	6521	10007
Feminin	6475	8714	12800
Pe grupe de vârstă			
sub 18 ani	2021	2610	3884
18-40 ani	7430	9231	12445
41-60 ani	1640	2937	5883
61 ani și peste	160	457	595

Figura 9. Categoriile populației care emigrează, în funcție de sex și categoria de vârstă³⁶.

Efectele emigrației

Care sunt efectele emigrației atât de masive? Dar ale părăsirii *in corpore* a țării de către cei mai apti lucrători ai săi?

Economie slăbită

Prima caracteristică a celor care pleacă este *numărul*. A doua, *calitatea* de a fi principala componentă a forței de muncă. Combinate, acestea conduc la slăbirea gravă a capacității economice a țării și, deci, la incapacitatea de *actualizare* a potențialului sau, în ultimă instanță, la diminuarea acestuia (capacitatea de reproducere socială).

³⁴ Institutul Național de Statistică, *România în cifre*, 2018, material disponibil la adresa de internet: www.insse.ro/cms/sites/default/files/field/publicatii/romania_in_cifre_breviar_statistic_1.pdf

³⁵ Alfred Bulai, „Nouă români pleacă din țară în fiecare oră”, *Digi24*, 2017, articol disponibil la adresa de internet: www.digi24.ro/stiri/actualitate/social/noua-romani-pleaca-din-tara-in-fiecare-ora-766953

³⁶ Institutul Național de Statistică, *România în cifre*, 2018, material disponibil la adresa de internet: www.insse.ro/cms/sites/default/files/field/publicatii/romania_in_cifre_breviar_statistic_1.pdf

Nu doar numărul contează, ci și abilitățile lor. Practic, dintre țările UE, fenomenul „*brain drain*” a afectat cel mai puternic România. 1 din 5 tineri români apti de muncă locuiesc în altă țară din Uniunea Europeană³⁷. România exportă în primul rând nu atât piese auto și grâu³⁸, cât inteligența și capacitatea de muncă a tinerilor. Se poate considera că, la nivelul anului 2013³⁹, România a exportat semnificativ inteligență către următoarele state: Italia, Regatul Marii Britanii și a Irlandei de Nord, Franța, Germania, Spania.

Tertiary students by destination (2013)	
Top 5 countries or areas of destination	Total
Italy	5 068
United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland	4 615
France	3 964
Germany	2 871
Spain	2 138
Total	18 656

Figura 10. Țările de destinație ale studenților români plecați la studii în străinătate⁴⁰.

Migrant stock by destination (2013)	
Top 5 countries or areas of destination	Total
Italy	1 008 169
Spain	797 603
Germany	383 626
Hungary	232 793
United States of America	188 638
Total	2 610 829

Figura 11. Țările de destinație ale emigranților români⁴¹.

³⁷ Eurostat, *EU citizens in other EU Member States*, material disponibil la adresa de internet: <https://ec.europa.eu/eurostat/documents/2995521/8926076/3-28052018-AP-EN.pdf/48c473e8-c2c1-4942-b2a4-5761edacda37>

³⁸ Mihai Soare, „Top 10 produse de export și de import ale României”, în Ziarul *Cotidianul*, 28 feb. 2017, articol disponibil la adresa de internet: www.cotidianul.ro/top-10-produse-de-export-si-de-import-ale-romaniei/.

³⁹ UNICEF, *Migration Profiles*, „Romania”, material disponibil la adresa de internet: <https://esa.un.org/migmgprofiles/indicators/files/Romania.pdf>

⁴⁰ *Ibidem*.

⁴¹ *Ibidem*.

Sistem de pensii nesustenabil

Dacă numărul total al populației scade, numărul celor care muncesc în străinătate crește, este doar o chestiune de timp până când indivizii care vor ieși la pensie nu vor mai avea pensia asigurată, sistemul de pensii intrând în colaps. Primul efect al acestui fenomen este prognozat să apară în perioada 2027–2031⁴². Conform unui studiu realizat de UNICEF, în 2013, țările preferate de români au fost: Italia, Spania, Germania, Ungaria, Statele Unite ale Americii⁴³.

Nu doar că sistemul economic al României va fi afectat de fenomenul migrației, însă în scenariul în care acest ritm al migrației se menține, România va deveni un stat cvasilocuit. Oamenii care ar fi putut aduce o schimbare pleacă, iar locul lor lăsat liber va fi luat de alții (imigrație). Din această privință, este de o importanță absolută protejarea fondului de vitalitate demografică care să asigure, deci, reproducerea societății românești sau *cetatea* în termenii lui Fustel de Coulanges. Însă acest lucru va fi posibil doar prin schimbarea accentelor de mentalitate, diminuarea *individualismului* ca expresie a sărăciei și deprivării relative, dar mai ales prin apariția unor politici pro-natalitate multidimensionale ferme, care să intre în contextul economic, social și cultural al declinului demografic.

Problematika avorturilor

O altă componentă a catastrofei demografice românești căreia nu i se acordă atenția cuvenită este problema avorturilor. Atunci când numărul avorturilor este la nivel ridicat, înlocuirea populației se va face într-un ritm foarte lent. Dacă în urmă cu 100 de ani înaintașii noștri și-au jertfit viața pentru ca cei ce vor urma să fie liberi, astăzi asistăm la un proces de depopulare total opus față de idealurile de la 1918.

Prin dimensiunile sale, avortul trebuie să fie considerat în România o problemă de securitate națională. În momentul de față, în România se înregistrează printre cele mai mari rate ale avorturilor din lume.

Astfel, o primă problemă este codul legislativ în vigoare, care permite cu ușurință săvârșirea unui avort. Mai exact, este vorba de „decretul lege nr. 1/26 dec. 1989, privind abrogarea unor legi, decrete și alte acte normative”. Prin acest decret, Frontul Salvării Naționale, reprezentat de Ion Iliescu, își propune să elimine din legislația României unele legi emise de regimul politic anterior, mai exact acele „acte normative cu profund caracter nedrept și contrare intereselor poporului

⁴² Alina Botezatu, Gândul, *Sistemul public de pensii va suferi un șoc în 2027–2031, când se vor pensiona decreteii. Ce spun studiile despre viitorul demografic al României*, 26 oct. 2018, material disponibil la adresa de internet: www.gandul.info/financiar/sistemul-de-pensii-probleme-dupa-2027-spor-negativ-migratie-17571846

⁴³ UNICEF, *op. cit.*

român”⁴⁴. Printre legile abrogate se enumeră, la punctul 8, decretul nr. 770/1966, cel care prevedea reglementarea întreruperii cursului sarcinii. Practic, ziua imediat următoare după uciderea soților Ceaușescu, avortul a redevenit legal și accesibil pentru orice femeie.

Consecințele acestei abrogări, concret, pot fi observate prin intermediul datelor statistice. În acest sens, situația avorturilor în România se prezintă astfel: din anul 1958 până în anul 2014 a fost înregistrat oficial un număr de 22.638.755 de avorturi. Practic, unei a doua Românie i s-a luat dreptul la viață, într-un proces cu valențe de tip genocid⁴⁵ care încă nu este conștientizată nici de autorități, dar nici de publicul larg.

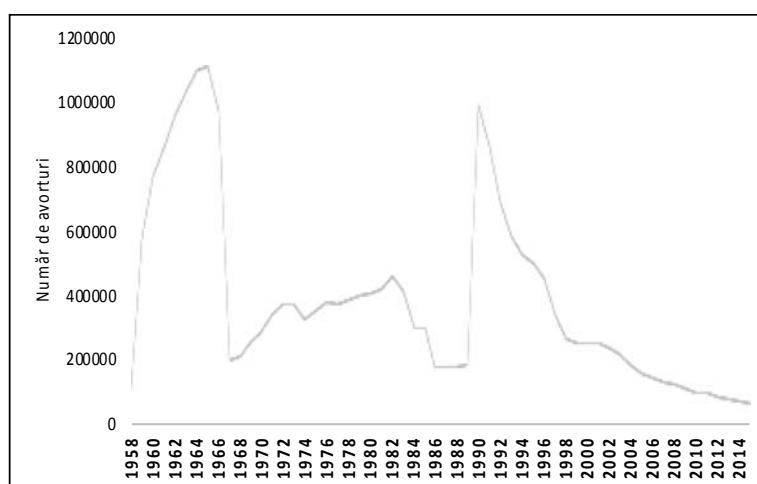

Figura 12. Numărul de avorturi înregistrate în România⁴⁶.

Saltul uriaș al numărului de avorturi înregistrat în anul 1990 deodată cu liberalizarea avorturilor reprezintă încă o dovadă concretă a faptului că potențialul de actualizare al unei societăți depinde de elite în bună măsură. Cu alte cuvinte, vorbim despre o „societate abandonată”⁴⁷, caracterizată prin „caracterul disfuncțional al statului și al administrației în general”⁴⁸. Abandonul societății vine din faptul că

⁴⁴ Camera Deputaților, *Decret-lege nr. 1 din 26 decembrie 1989 privind abrogarea unor legi, decrete și alte acte normative*, material disponibil la adresa de internet: www.cdep.ro/pls/legis/legis_pck.htp_act_text?id=11000.

⁴⁵ Samira Cîrlig, Drăgoi Ioana, „Catastrofa demografică din perspectiva metodei statistico-demografice a marelui cărturar Vladimir Trebici”, în *Revista Etmosfera*, București, Editura Academiei Române, 2018, nr. 2.

⁴⁶ Wm. Robert Johnston, *Historical abortion statistics, Romania*, material disponibil la adresa de internet www.johnstonsarchive.net/policy/abortion/abromania.html?fbclid=IwAR2QU1_VKWZW hQIpLjME7jETRC7iyRyrwk_WINLfhdkOCFq61GurTNVIJ9g.

⁴⁷ Radu Baltasiu, Ovidiana Bulumac, *op. cit.*, p. 64.

⁴⁸ *Ibidem*.

elitele care ar trebui să apere și să protejeze populația nu își exercită funcția în acest sens, ci doar înspre obținerea de foloase personale. Fenomenul se numește „politicianism”:

„subordonarea interesului public, interesului persoanei care a obținut un statut și o funcție, renunțând la preocupările semnificative, de natură doctrinară privind evoluția societății”⁴⁹.

Situația avorturilor la nivel european

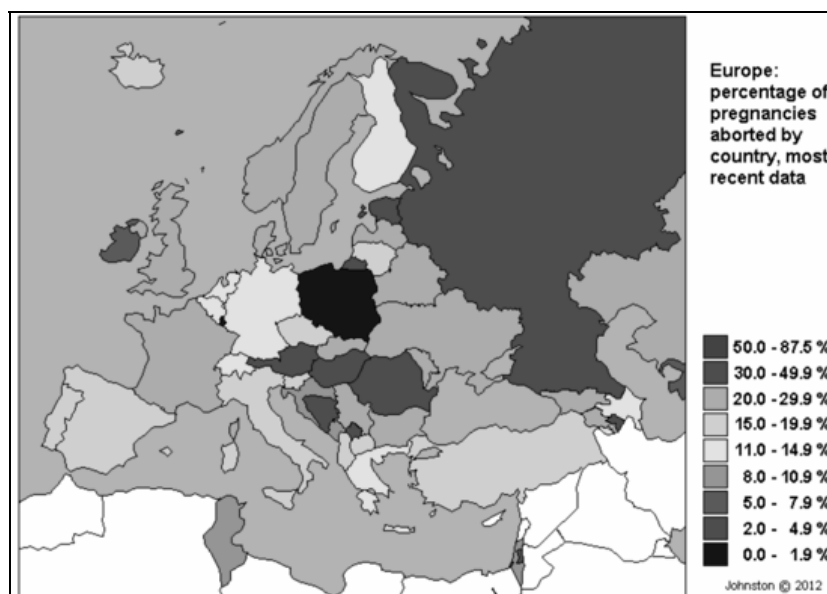

Figura 13. La nivel european, situația avorturilor este prezentată grafic⁵⁰ și interactiv de către site-ul Johnston Archive, la nivelul anului 2012.

Din harta prezentată mai sus reiese faptul că problema avorturilor, în anul 2012, era foarte gravă în Rusia, România, Ungaria și Estonia. Numai pe jumătate dacă s-ar reduce numărul de avorturi dintr-un an, sporul natural al populației ar deveni echilibrat. De exemplu, în 2010, sporul natural a fost negativ (-47.524), iar numărul avorturilor a fost de 101.915⁵¹.

⁴⁹ *Ibidem*, p. 65 – „Petty politics is the subordination of public interest to the interest of persons who gain positions and functions, and the parties giving up significant concerns, of a directional (“doctrinal”) nature regarding the evolution of society”.

⁵⁰ Wm. Robert Johnston, *Maps of percentage of Pregnancies Aborted in Europe by Country*, material disponibil la adresa de internet: www.johnstonsarchive.net/policy/abortion/mapeuropeabrate.html

⁵¹ Wm. Robert Johnston, *Romania: abortions and live births by county, 1970–2011*, material disponibil la adresa de internet: www.johnstonsarchive.net/policy/abortion/romania/ab-romaniac.html

Soluții posibile

În primul rând, considerăm că se impune revalorizarea imediată a familiei, maternității, copilăriei, a relației dintre școală și copil etc. și susținerea necondiționată a acestora de către stat și propagarea ideii de *mamă și copil* în mass-media.

Formulele degradante de exprimare în mass-media privind maternitatea, familia, copilul și copilăria, absența acestora chiar din directivele UE, prăbușirea ritualurilor sociale privind feminitatea, masculinitatea, curtarea sunt principalele cauze de fond ale slăbirii vitalității europene, nu doar a celei românești. Deși am observat că acolo unde statele naționale își iau soarta în mâini, în problema demografică, este posibil un reviriment al natalității precum în cazul Franței⁵², Ungariei⁵³, Poloniei⁵⁴ etc.

⁵² Alocații familiale acordate lunar de statul francez familiilor cu **cel puțin doi copii** aflați în întreținere. Alocația se majorează când copilul împlinește 14 ani. Astfel, există următoare grilă de alocații: a) pentru familiile cu 2 copii: 129.86 euro + 64.93 euro dacă al doilea copil are 14 ani; b) pentru familiile cu 3 copii: 296.23 euro + 64.93 euro pentru copil de 14 ani; c) pentru familiile cu 4 copii: 462.61 euro + 64.93 euro pentru copil de 14 ani

Sursa: News Romania, „FRANȚA: Alocația familială în 2018. Cine are dreptul și în ce condiții”, 2018, material disponibil la adresa de internet: <https://newsromania.net/franta/franta-alocația-familiala-2018-cine-dreptul-si-ce-condiții/>.

⁵³ În Ungaria, printre politicile de susținere a familiei se pot enumera: (1) alocarea a 4,5% din PIB, spre deosebire de 2,55% media OCDE, (2) părinții au dreptul la concediu de trei ani pentru îngrijirea copilului, (3) indemnizația pentru fiecare copil începe din ziua când fătul are 91 de zile, (4) micșorarea cheltuielilor generale (costul gazului, al încălzirii centralizate, al electricității, al apei și al tratării apei, al curățării coșurilor și al colectării deșeurilor), (5) subvenția pentru locuințe sociale este înlocuită cu subvenția pentru prima casă pentru familiile care cresc copii, (6) familiile care cresc în prezent trei sau mai mulți copii primesc în mod uniform o susținere, oferită într-o singură tranșă, de 10 milioane de forinți (32.260 de euro) atunci când își construiesc sau își cumpără o proprietate nouă, (7) subvenții fiscale pentru cuplurile nou-căsătorite de 5.000 de forinți (16 euro) pe lună, cu condiția să fie prima nuntă a unuia dintre soți, (8) programul de vacanță socială asigură celor cu dificultăți financiare oportunități de vacanțe, (9) datoriile familiilor cu trei copii care au credite ipotecare sunt reduse cu 1 milion de forinți (3150 euro) și dacă au mai mulți copii cu încă 1 milion forinți, (10) s-a extins subvenția de naștere pentru mamele maghiare care trăiesc peste graniță, care au fie cetățenie maghiară, fie certificat de naștere maghiar, (11) programul „Femeia 40”, introdus de la 1 ianuarie 2011, acordă pensie de limită de vârstă pentru femeile care au o perioadă de activitate de 40 de ani, indiferent de vârstă. Scopul acestei măsuri este de a recunoaște mulțimea de sarcini care cad pe umerii femeilor, cât și implicarea lor, și de a le oferi o șansă bunicilor de a-și ajuta copiii în mod activ, cu precădere în îngrijirea nepoților.

Sursă: Bogdan Stanciu, „Ungaria: Efectele spectaculoase ale politicilor pro-familie inițiate de Guvernul Orbán”, *România Liberă*, 2018, material disponibil la adresa de internet: <https://romanialibera.ro/actualitate/ungaria-efectele-spectaculoase-ale-politicilor-pro-familie-initiate-de-guvernul-orban-760936>.

⁵⁴ Alocația pentru un copil a fost crescută la 115 euro/lună și se acordă o alocație de 500 zloti (116 euro) familiilor cu 2 copii și familiilor cu 1 copil al căror venit/membru de familie nu depășește 180 euro pe lună; Sursă: Adriana Matcovschi, „Polonia votează un plan de alocații familiale, pentru a relansa natalitatea”, *Agerpres*, 2016, material disponibil la adresa de internet: www.agerpres.ro/externe/2016/02/11/polonia-voteaza-un-plan-de-alocații-familiale-pentru-a-relansa-natalitatea-15-36-33.

În al doilea rând, este important ca la nivel național să se adopte un set de politici publice de susținere a familiei. Un caz concret de propunere îl reprezintă documentul realizat de Coaliția pentru Familie, intitulat „50 de propuneri de măsuri pentru politici privind familia”⁵⁵. Documentul își propune să completeze și să adapteze legislația existentă *pentru* familie și să creeze instituții și organizații necesare pentru sprijinirea și realizarea funcțiilor acesteia. Cele 50 de propuneri au ca finalitate: longevitatea familiilor din România, mărimea lor și să asigurarea de către statul român a unui mediu adecvat pentru a îndeplini două obiective majore: primul obiectiv este la nivel de unitate socială restrânsă a familiei, mai exact de a-i oferi un mediu propice economic, social, protectiv și psiho-afectiv de formare și dezvoltare a personalității; iar cel de-al doilea, la nivel de unitate socială colectivă, de națiune, care își propune continuitatea și dezvoltarea demografică, economică, socială și culturală a națiunii române.

Chiar dacă numărul de măsuri care sunt propuse pare la o primă vedere destul de mare, la o analiză atentă a acestora se poate observa faptul că, în cazul în care ar fi adoptate în întregime, s-ar reduce decalajul dintre România și țările din Occident în ceea ce privește susținerea și protejarea familiei. Chiar dacă, pe fond, populația întregului continent european îmbătrânește și este în scădere, trebuie remarcat faptul că, începând cu perioada interbelică și până în prezent, statele europene care și-au conservat vitalitatea națională și-au mărit populația țării considerabil⁵⁶.

Nu doar că multe dintre măsuri sunt inspirate din modelul țărilor care deja au luat măsuri de sprijinire a familiei, însă documentul prevede o serie de măsuri care arată, pe de o parte, lipsurile instituționale, iar pe de altă parte, claritate și fermitate în ceea ce se dorește din parte societății civile.

Documentul este organizat pe baza a zece piloni principali: (1) instituții pentru familie, (2) cultura familiei, (3) locuințe pentru familii, (4) măsuri pentru stimularea natalității și redresarea demografică, (5) armonizarea vieții de familie cu cariera, (6) protecția persoanelor vârstnice, (7) stabilitatea căsătoriei și protejarea copiilor, (8) dreptul părinților de a-și educa copiii conform cu propriile valori, (9) măsuri financiare în sprijinul familiei, (10) măsuri privind sănătatea familiei. Din analiza pilonilor principali se poate observa faptul că documentul încearcă să acopere în mod integral toate lipsurile instituțiilor și a politicilor din momentul de față din România.

⁵⁵ Coaliția pentru familie, *50 de propuneri de măsuri pentru politici privind familia*, material disponibil la adresa de internet: www.coalitiapentrufamilie.ro/docs/50propuneri-final.pdf

⁵⁶ Doar câteva exemple de state europene care, deși au trecut prin experiența celui de-al Doilea Război Mondial, revenirea (*) demografică a fost una pozitivă: 1) Germania de la 65,33 (1933) la 82,79 (2017) marchează o creștere de 17,46 milioane; Franța de la 41,22 (1934) la 67,12 (2017) marchează o creștere de 25,9 milioane; Anglia de la 39,49 (1931) la 54,79 (2015) marchează o creștere de 15,3 milioane; Italia de la 41,17 (1931) la 60,59 (2017) marchează o creștere de 19,33 milioane; (*) cifrele reprezentate sunt de ordinul milioane. Sursa: *Enciclopedia României*, vol. 1, *Statul*, p. 157.

Dovada concretă a faptului că instituțiilor și elitelor statului român le lipsește simțul acut al urgențelor o reprezintă lista priorităților statului român până în anul 2020. Acestea sunt prezentate într-un document⁵⁷ disponibil pe site-ul Ministerului de Afaceri Externe și sunt organizate pe următoarele paliere principale: (1) creștere inteligentă (inovare, educație, societate digitală), (2) creștere durabilă (climă, energie și mobilitate, și competitivitate) și (3) creștere favorabilă incluziunii (locuri de muncă și competențe, și combaterea sărăciei). Ideea de familie sau de regenerare a societății nu este menționată în absolut niciunul dintre obiectivele principale sau subordonate.

În ciuda faptului că România se confruntă cu o serioasă problemă demografică, elitele și instituțiile conduse de acestea nici măcar nu sunt interesate în această privință. Acest lucru reiese din faptul că toată atenția este îndreptată spre orice altceva decât spre protejarea familiei și comunității naționale. La o scurtă analiză a obiectivelor secundare, se poate observa faptul că doar două sub-obiective sunt atinse, acelea de a facilita mobilitatea forței de muncă în cadrul Uniunii Europene și implicit combaterea sărăciei. Așa de pildă, odată cu sporirea performanțelor din sistemul de învățământ și conectarea la mediul digital al câtor mai multe persoane, este adevărat că gradul de competitivitate crește, însă această competitivitate se manifestă contrar sensului dorit, mai exact în afara granițelor.

Faptul că în fiecare an România este prezentă pe podium la marile competiții internaționale atât în domeniul cunoașterii, cât și în cel al sportului reprezintă dovada concretă că România încă mai are ceva de oferit lumii întregi. Este necesar doar ca acest potențial să fie lăsat să se manifeste ca, mai apoi, să fie fructificat în interiorul granițelor și nu în afara lor și spre beneficiul altor state.

Toate aceste minusuri pe care le menționăm demonstrează cu tărie faptul că asistăm nu doar la slăbirea în fiecare zi a sistemului social și politic din România, ci și a circulației valorilor și a tradiției dobândite din trecut.

Dacă vitalitatea reprezintă expresia reconstrucției permanente a aspirațiilor de viață ale unui popor, devenind astfel națiune, constatăm că, în cazul societății românești, nu putem vorbi de națiune, ci de populație. Nu doar că aspirațiile de top ale românilor sunt concretizate în afara granițelor, dar, mai mult decât atât, prin omorârea copiilor în pânțele mamelor lor, mai mult decât orice alt popor din UE, se degradează fondul biologic și cultural al următoarelor generații ce vor urma. Deci, problematica avorturilor este una de importanță uriașă, căci afectează nu doar din punct de vedere cantitativ viitorul țării, dar și din punct de vedere calitativ.

În loc de concluzie

Așa cum între rolul și misiunea elitelor ar trebui să existe o relație direct proporțională cu statusul acestora, așa ar trebui să existe o strânsă legătură între

⁵⁷ Comisia Europeană, „O strategie europeană pentru o creștere inteligentă, ecologică și favorabilă incluziunii”, 2010, material disponibil la adresa de internet: www.mae.ro/sites/default/files/file/Europa2021/Strategia_Europa_2020.pdf.

asumare și recompensă (funcție). Se observă din ce în ce mai mult faptul că elitele României nu își asumă chestiuni de importanță capitală, acționând de multe ori în dauna celor pe care ar trebui să-i protejeze, fără să răspundă pentru urmările create.

Spre deosebire de vremurile amintite de către istoricul de Coulanges, când oamenii înțelegeau că modul în care se raportează la trecut se resimte în modul în care privesc viitorul, neexcluzând una dintre ele în favoarea celeilalte, societatea de astăzi este dezorientată. Această pierdere a reperului se poate traduce și printr-o catastrofă demografică, ale cărei urmări nu le resimțim încă pe deplin.

Menirea acestui material este de a trage un semnal de alarmă atât tinerilor, publicului larg, cât și posibilelor persoane cu putere de acțiune. Fenomenul și sentimentul unei societăți abandonate nu fac cinste nimănui, mai ales în an centenar, fapt care ar trebui să ne preocupe pe fiecare. Catastrofa demografică a României ar trebui conștientizată de cât mai multe persoane, astfel fiind posibilă o micșorare a amplitudinii fenomenului.

Nu trebuie uitat faptul că schimbarea pornește din fiecare dintre noi, iar cele mai de durată și puternice schimbări reprezintă manifestări ale voinței sociale nealterate care, odată ce apar, conduc către binele comun.

Nu trebuie să cădem în capcana problemelor, aceea de a deveni coplesiiți de ele, ci trebuie doar să devenim conștienți de acestea, iar cel mai bun instrument de luptă împotriva oricărei probleme este cunoașterea ei, urmată îndeaproape de acțiune.

Referințe

- Alianța Familiilor din România, „Catastrofa demografică a României. România cu 10 milioane de oameni”, articol disponibil la adresa de internet: www.culturavietii.ro/2015/09/04/catastrofa-demografica-a-romaniei-romania-cu-10-milioane-de-oameni/.
- Baltasiu, Radu, Bulumac, Ovidiana, *Fractured Modernities, Elites, Romania and „Europe”*, București, Editura Universității din București, 2014.
- Baltasiu, Radu, *Elemente de sociologie*, Craiova, Editura Beladi, 2002.
- Botezatu, Alina, Gândul, *Sistemul public de pensii va suferi un șoc în 2027–2031, când se vor pensiona decreteii. Ce spun studiile despre viitorul demografic al României*, 26 oct. 2018, articol disponibil la adresa de internet: www.gandul.info/financiar/sistemul-de-pensii-probleme-dupa-2027-pensionare-decretei-spor-negativ-migratie-17571846
- Bulai, Alfred, „Nouă români pleacă din țară în fiecare oră”, *Digi24*, 2017, articol disponibil la adresa de internet: www.digi24.ro/stiri/actualitate/social/noua-romani-pleaca-din-tara-in-fiecare-ora-766953
- Camera Deputaților, *Decret-lege nr.1 din 26 decembrie 1989 privind abrogarea unor legi, decrete și alte acte normative, material disponibil la adresa de internet: www.cdep.ro/pls/legis/legis_pck.htm_act_text?id=11000*.
- Cîrlig, Samira, Drăgoi Ioana, „Catastrofa demografică din perspectiva metodei statistico-demografice a marelui cărturar Vladimir Trebici”, în Revista *Etnosfera*, București, Editura Academiei Române, 2018, nr. 2.
- Coaliția pentru familie, *50 de propuneri de măsuri pentru politici privind familia*, material disponibil la adresa de internet: www.coalitiapentrufamilie.ro/docs/50propuneri-final.pdf

- Comisia Europeană, „O strategie europeană pentru o creștere inteligentă, ecologică și favorabilă incluziunii”, 2010, material disponibil la adresa de internet: www.mae.ro/sites/default/files/file/Europa2021/Strategia_Europa_2020.pdf.
- Consiliul de stat al Republicii Socialiste România, *Decret Nr. 770, Buletinul oficial* nr. 60 din 1 octombrie 1966, material disponibil la adresa de internet: <http://legislatie.just.ro/Public/Detalii Document/177>
- Enciclopedia României*, vol. 1 „Statul”, prefață Dimitrie Gusti, 1938.
- Eurostat, Population Projections, material disponibil la adresa de internet: <https://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table&plugin=1&language=en&pcode=tps00002>
- Focșa, Gheorghe, *Satul Model*, București, Editura Școala poporului, 1941.
- Fustel de Coulanges, *Cetatea Antică*, vol. 1, București, Editura Meridiane, 1984.
- Gusti, Dimitrie, *Opere*, Vol. III, București, Editura Academiei, 1970.
- Institutul Național de Statistică, *Mișcarea naturală a populației în luna ianuarie 2018*, material disponibil la adresa de internet: www.insse.ro/cms/sites/default/files/com_presa/com_pdf/pop01r18.pdf
- Institutul Național de Statistică, *Evoluția natalității și fertilității în România*, ș.a., s.l., material disponibil la adresa de internet: www.insse.ro/cms/files/publicatii/Evoluția%20natalității%20și%20fertilității%20în%20România_n.pdf
- Institutul Național de Statistică, *Populația la recensămintele din anii 1948, 1956, 1966, 1977, 1992, 2002 și 2011 – județe și categorii de localități*, s.a., s.l. material disponibil la adresa de internet: www.recensamantromania.ro/wp-content/uploads/2013/07/sR_TAB_1.xls
- Institutul Național de Statistică, *România în cifre, 2018*, material disponibil la adresa de internet: www.insse.ro/cms/sites/default/files/field/publicatii/romania_in_cifre_breviar_statistic_1.pdf.
- Institutul Național de Statistică, *Sporul natural al populației pe medii de rezidență, macroregiuni, regiuni de dezvoltare și județe*, material disponibil la adresa de internet: <http://statistici.insse.ro:8077/tempo-online/#/pages/tables/insse-table>
- International Institute for Applied Systems Analysis, *European Demographic Data Sheet 2018*, material disponibil la adresa de internet: www.iiasa.ac.at/web/home/research/research_programs/WorldPopulation/PublicationsMediaCoverage/ModelsData/eds2018_poster.pdf
- Iorga, Nicolae, *Spații și hotare naționale. Afirmarea vitalității românești*, Galați, Editura Porto Franco, 1996.
- Johnston, Wm. Robert, *Maps of percentage of Pregnancies Aborted in Europe by Country*, material disponibil la adresa de internet: www.johnstonsarchive.net/policy/abortion/mapeuropeabrate.html
- Johnston, Wm. Robert, *Historical abortion statistics, Romania*, material disponibil la adresa de internet: www.johnstonsarchive.net/policy/abortion/ab-romania.html?fbclid=IwAR2QU1_VK_WZWhQIpLjME7j_ETRC7iyRyrwk_WINLfhdkOCFq61GurTNVIJ9g.
- Johnston, Wm. Robert, *Romania: abortions and live births by county, 1970-2011*, material disponibil la adresa de internet: www.johnstonsarchive.net/policy/abortion/romania/ab-romaniac.html
- Matcovschi, Adriana, „Polonia votează un plan de alocații familiale, pentru a relansa natalitatea”, *Agerpres*, 2016, material disponibil la adresa de internet: www.agerpres.ro/externe/2016/02/11/polonia-voteaza-un-plan-de-alocatii-familiale-pentru-a-relansa-natalitatea-15-36-33.
- Muzeul Național New Orleans, *Research starters: Worldwide Deaths in World War 2*, s.a., s.l., material disponibil la adresa de internet: www.nationalww2museum.org/students-teachers/student-resources/research-starters/research-starters-worldwide-deaths-world-war.
- News Romania, „FRANȚA: Alocația familială în 2018. Cine are dreptul și în ce condiții”, 2018, material disponibil la adresa de internet: <https://newsromania.net/franta/franta-alocatia-familiala-2018-cine-dreptul-si-ce-conditii/>.
- Soare, Mihai, „Top 10 produse de export și de import ale României”, în *Ziarul Cotidianul*, 28 feb. 2017, articol disponibil la adresa de internet: www.cotidianul.ro/top-10-produse-de-export-si-de-import-ale-romaniei/.

- Stanciu, Bogdan, „Ungaria: Efectele spectaculoase ale politicilor pro-familie inițiate de Guvernul Orbán”, *România Liberă*, 2018, material disponibil la adresa de internet: <https://romanalibera.ro/actualitate/ungaria-efectele-spectaculoase-ale-politicilor-pro-familie-initiate-de-guvernul-orban-760936>.
- Suciu, Diana, „În România se fac aproape 400 de avorturi zilnic, iar 47% dintre românce nu merg cu anii la controlul ginecologic!”, 2012, articol disponibil la adresa de internet: www.csid.ro/health/sanatate/in-romania-se-fac-aproape-400-de-avorturi-zilnic-iar-47-dintre-romance-nu-merg-cu-anii-la-controlul-ginecologic-9541444.
- Ungureanu, Ion, *Paradigme ale cunoașterii societății*, București, Editura Humanitas, 1990.
- UNICEF, *Migration Profiles, Romania*, material disponibil la adresa de internet: <https://esa.un.org/migmgprofiles/indicators/files/Romania.pdf>
- United Nations, *International Migration Report 2015*, material disponibil la adresa de internet: www.un.org/en/development/desa/population/migration/publications/migrationreport/docs/MigrationReport2015_Highlights.pdf